

Nr 236.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beviljande av anslag för anordnande av stormvarningar å rikets kuster; given Stockholms slott den 11 april 1913.

Med åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att dels till bestridande av anläggningskostnaderna för anordnande av stormvarningar vid Sveriges kuster i huvudsaklig överensstämmelse med de i nämnda protokoll tillstyrkta grunder bevilja ett anslag av 23,550 kronor samt därav på extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1914 anvisa ett belopp av 10,000 kronor,

dels ock till bestridande av den med anledning härav erforderliga årliga driftkostnaden likaledes på extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1914 bevilja ett anslag av 7,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med cheferna för ecklesiastik- och jordbruksdepartementen anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd följande.

Genom nådigt brev den 24 mars 1905 förordnade Kungl. Maj:t, att stormvarningar skulle genom lantbruksstyrelsens försorg efter samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten offentliggöras å lämpliga platser vid rikets västra kust i huvudsaklig överensstämmelse med ett av dåvarande fiskeriinspektören Filip Trybom framlagt förslag, och uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att hava överinseende över samtliga för dessa stormvarningar gjorda inrättningar samt föreskrevs tillika, att den närmare uppsikten över stormvarningsstationerna skulle

utövas av de lantbruksstyrelsen underlydande fiskeritjänstemännen. Ändamålet var närmast att tillgodose fiskerinäringens behov. Till en början inrättades allenast 28 dylika stationer, därav 8 försedda med signalmast. Sedermera ökades emellertid antalet stationer och stormvarningsområdet utsträcktes även till landets sydkust, så att för närvarande finnas 46 stationer, därav 18 med signalmast och 1, från vilken endast kontrolltelegram insändas till meteorologiska centralanstalten, varjämte i två städer enligt givet tillstånd stormvarningstelegram anslås utan kostnad för staten. Stormvarningsområdet sträcker sig från norska gränsen till Utlängan i Blekinge län. Stormvarningarna utfärdas en gång om dagen mellan klockan 11 och 11.30 f. m. med stöd av de på telegrafväg ankomna väderleksakttagelser, som under månaderna oktober—juni omkring klockan 8 f. m. utföras vid 76 stationer, därav i Sverige 16, Norge 7, Danmark 3, Färöarna 1, Island 5, Brittiska öarna 11, Frankrike 9, Holland 1, Tyskland 10, Österrike 2, Finland 4 och Ryssland 7, samt under månaderna juli—september vid 83 stationer, nämligen, utom de nyss anförda, 6 i Sverige och 1 i Danmark. Dessa varningar avse tiden från klockan 3 e. m. avsändningsdagen till klockan 10 f. m. nästa dag och angiva vindens riktning och styrka.

Beträffande kostnaden för anordnande av stormvarningarna har lantbruksstyrelsen till Kungl. Maj:t årligen inkommit med anbefallda beräkningar i sådant avseende, och hava medel till bestridande av kostnaderna i fråga för varje år anvisats från handels- och sjöfartsfonden. Sålunda har Kungl. Maj:t senast för täckande av den beräknade kostnaden för förevarande ändamål under år 1913 genom beslut den 31 december 1912 anvisat ett belopp av 5,900 kronor att utgå av handels- och sjöfartsfonden.

Fråga har nu uppstått om att utsträcka stormvarningssystemet till att omfatta Sveriges ostkust.

I en till Kungl. Maj:t den 23 december 1910 ingiven skrift hava nämligen Sveriges fartygsbefälsförening, ångfartygsbefälhavaresällskapet, sjömannaföreningen i Stockholm och sjökaptenssocietyten i Stockholm anhållit, att Kungl. Maj:t behagade, så snart sig göra läte, till Riksdagen avlåta proposition om beviljande av behöfligt anslag till meteorologiska centralanstalten för anordning på rikets ostkust från Utlängan och norrut av stormvarningsstationer i huvudsaklig överensstämmelse med ett bifogat förslag. Säsom skäl för sin framställning hava nämnda föreningar anført, bland annat, att erfarenheten rörande de hittills å Sveriges väst- och sydkust upprättade stormvarningsstationerna vore

Sveriges fartygsbefälsförenings m. fl:s skrivelse den 23 december 1910.

sådan, att den obetingat manade till stormvarningssystemets utveckling till största möjliga utsträckning.

Över denna framställning hava lantbruksstyrelsen den 15 februari 1911 och vetenskapsakademien den 7 juni samma år avgivit infortrade underdåniga utlåtanden.

*Lantbruks-
styrelsens ut-
låtande den
15 februari
1911.*

Lantbruksstyrelsen har därvid anført, bland annat, att den i fiskets intresse hade ämnat att, i den mån omständigheterna sådant påkallade, och i likhet med vad förut beträffande västkusten och sydkusten ägt rum, vidtaga åtgärder för utsträckning till rikets ostkust av stormvarningar, samt att styrelsen, som icke hade att vid utövande av sin verksamhet taga hänsyn till sjöfarten, funne inrättandet av stormvarningsstationer vid Östersjökusten hava så stor betydelse för fisket, att fiskeriintendenterna borde kunna åläggas samma uppdrag beträffande dessa stationer som med hänsyn till stormvarningsstationerna vid väst- och sydkusten, varigenom alltför stora kostnader kunde undvikas. Lantbruksstyrelsen har vidare förklarat sig anse, att ledningen av stormvarningsväsendet även vad Östersjön anginge torde böra utövas av lantbruksstyrelsen jämte meteorologiska centralanstalten, såsom beträffande det nuvarande stormvarningsväsendet ägde rum.

*Vetenskaps-
akademiens
utlåtande den
7 juni 1911.*

Vetenskapsakademien har i sitt berörda utlåtande anmält, att akademien anmodat meteorologiska centralanstaltens inspektor f. d. generaldirektören R. Åkerman, anstaltens föreståndare professor H. E. Hamberg och dess förste amanuens filosofie doktor Nils Ekholm att verkställa den för frågans besvarande nödiga utredningen, varvid det befunnits nödvändigt att även ingå i underhandling med utländska myndigheter för utrönandet av de kostnader, som kunde bliva en följd av en utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten.

De sålunda av vetenskapsakademien anlitade sakkunniga hava, efter framhållande av att de funne det av lantbruksstyrelsen föreslagna fortsatta samarbetet mellan nämnda styrelse och meteorologiska centralanstalten synnerligen lämpligt, vidare anført, bland annat, följande.

»Vad frågan om stormvarningsväsendets utsträckning till rikets ostkust i allmänhet beträffar, så äro vi av den åsikt, att statens meteorologiska centralanstalt bör, i vad på den ankommer, tillgodose de för vårt land så viktiga sjöfarts- och fiskerinäringarnas behov av så fullständiga och tillförlitliga stormvarningar, som på vetenskapens nuvarande ståndpunkt är möjligt.

Redan av de dagliga tidningarnas meddelanden veta vi, att årliga antalet sjöolyckor i de svenska farvattnen är mycket stort, samt att en betydlig del därav

antingen direkt vållas eller i hög grad förvärras av vid olyckan rådande hård vind eller storm.

Och av »Försäkringsinspektionens underdåniga berättelser till Kungl. Maj:t beträffande Försäkringsväsendet i Riket» för åren 1906—1909 framgår, att de större svenska sjöförsäkringsbolagen under dessa år utbetalade följande sjöskadeersättningar

	Miljoner kronor
År 1906	8.6
» 1907	12.7
» 1908	10.4
» 1909	10.5

En del härav ersattes av återförsäkrare, vilka troligen voro dels utländska, dels inländska bolag (varom uppgift saknas). Om de på sådant sätt ersatta beloppen fråndragas från ovanstående belopp, så återstår likväl följande belopp

	Miljoner kronor
År 1906	4.6
» 1907	6.0
» 1908	5.7
» 1909	5.6

Då statistiken icke upplyser, huru mycket de svenska sjöförsäkringsbolagen återförsäkrat hos varandra kan den verkliga sjöskadeersättningen ej närmare uppges än att den måste ligga emellan 5 och 10 miljoner kronor om året. En del av de sjöskador, som ersättas, inträffar naturligtvis i främmande farvatten, men större delen troligen i våra egna, som äro kända för sina stormar och blindskär och där givetvis större delen av Sveriges sjöfart bedrivs.

Emellertid hava sjöförsäkringsbolagen dessvärre intet omedelbart intresse att understödja eller bekosta stormvarningar, ty dessa bolag hava beräknat sina premier med stöd av sin hittillsvarande erfarenhet om sjöolyckorna.

Lika litet skulle man kunna räkna på ett dylikt understöd från skeppsredarna, ty dessa taga genom förhöjda frakter ersättning för sjöförsäkringspremierna.

Den förlust, som sjöskadorna förorsaka, drabbar därför i sista hand hela svenska folket, vadan stormvarningarna äro ett verkligt statsintresse. Hårtill kommer, att stormarna i våra farvatten årligen beröva vårt land många av dess kraftigaste och dugligaste söner.

Erfarenheten har visat, att anstalten med stor säkerhet kan varna för stormar, som inträffa 12 till 18 timmar efter varningens ankomst, och sådana varningar äro de värdefullaste, därför att fiskaren eller sjömannen icke själv kan se några hotande förebud så långt i förväg.

Om däremot varningen kommer kort före stormens utbrott, så ser den erfarna iakttagaren vanligen själv den hotande faran.

Med anstaltens nuvarande hjälpmedel är det alltså icke möjligt att i tillräckligt god tid varna för stormar, som börja mellan klockan 10 f. m. och ungefär klockan 3 e. m., och om man anser sannolikt, att en storm, som börjar vid denna tid på dygnet, kommer att fortfara ännu några timmar efter klockan 3 e. m., så skall enligt instruktionen varning utsändas, men denna varning framkommer vanligen först efter stormens utbrott och blir därför av föga värde samt missuppfattas lätt av dem, som ej tänkt sig in i det nuvarande systemets anordning.

Om nu också denna brist i det nuvarande systemet är föga kännbar för fiskarena, som få stormvarningar gällande för den tid, då de bäst behöva dem, så måste den likväl bli rätt oläglig för den mera ömtåliga sjöfarten på Östersjön, särskilt den ansenliga, allttjämt tillväxande trafiken med bogserade pråmar och timmerflottar, för vilken det torde vara ändå farligare, än för en fiskare, att ute på öppna havet överraskas av storm. Ty för denna trafik är givetvis morgonen eller förmiddagen den bästa tiden att utlöpa ur hamn.

För att så vitt möjligt avhjälpa här påpekade olägenheter erfordras:

dels morgontelegram från ytterligare några stationer, nämligen i nordligaste Norge 1, Danmark 1, Brittiska öarna 2, Tyskland 1, Schweiz 1, Österrike 3, Ungern 1, Italien 1, Serbien 1 och Ryssland 2, vilka telegram, tack vare tillmötesgående av Deutsche Seewarte i Hamburg, kunna till största delen erhållas kostnadsfritt,

dels ock en väderlekstjänst på aftonen med stöd av iakttagelser gjorda omkring klockan 7 e. m. Vid åtskilliga stationer i Sverige och utlandet utföras och avsändas på telegrafväg dylika iakttagelser redan nu till centralanstalterna i London, De Bilt (Holland), Hamburg och Köpenhamn, och detta underlättar anordnandet av en dylik aftontjänst vid meteorologiska centralanstalten i Stockholm.

Men enär, såsom erfarenheten lärt oss, vissa mycket trafikerade delar av våra farvatten äro mera hemsökta av stormar än de flesta andra farvatten i Europa — så t. ex. förekom år 1910 vid Utlängans fyr utanför Karlskrona 155 dagar med hård vind eller storm — så ha vi ansett, att för vinnande av största möjliga säkerhet nyssnämnda aftontjänst bör, så vitt ske kan, erhålla aftontelegram från alla de stationer, som insända morgontelegram. Då nu ovan nämnda utländska institut icke inrättat sin aftontjänst så fullständigt, som vi anse nödigt, så måste på en del stationer aftoniakttagelser verkställas uteslutande för vår räkning och på telegrafväg hitsändas, och detta förorsakar naturligtvis en avsevärd ökning av kostnaderna, vilken synes mer än uppvägas av den ökade trygghet, som därigenom vinnas.

Man kunde också tänka på en eftermiddagstjänst, grundad på väderleksiakttagelser, verkställda tidigare än klockan 7 e. m., kanske redan klockan 2 e. m., vilket naturligtvis skulle medföra den fördel, att stormvarningarna kunde utsändas tidigare; men å andra sidan skulle därav uppstå den olägenhet, att de bleve mindre tillförlitliga, isynnerhet som ingen samling av äldre väderlekskartor för denna tid av dygnet finnes att tillgå.

En annan svårighet med en tidigare eftermiddagstjänst vore, att de så ytterst viktiga aftontelegrammen från Island och Färöarna, för vilka Sverige betalar en hög avgift, då ej skulle kunna användas; dessa telegram innehålla nämligen iakttagelser gjorda klockan 6 e. m. och ankomma till Stockholm mellan 7 och 8 e. m. Under mars och april i år var medelankomsttiden 7.30 e. m., den tidigaste 7.00 och den senaste 8.00 e. m.

Det torde böra påpekas, att genom den nu föreslagna utvidgningen av väderlekstjänsten också stormvarningarna på väst- och sydkusten komma att vinna en avsevärd ökning i tillförlitlighet, varjämte hela den svenska allmänheten skulle vinna den stora fördel, att de på kvällen utfärdade väderleksutsikterna vore giltiga för följande dygn och kunde inflyta i de under natten tryckta morgontidningarna, under det att de nu på förmiddagen avfattade utsikterna gälla för eftermiddagen, natten och följande förmiddag (stormvarningarna endast till 10 f. m.), och då de

inflyta i aftontidningarna, huvudsakligen upplysa, hurudant väder man har att vänta under natten och följande förmiddag, samt då de inflyta i morgontidningarna, ej komma till allmänhetens kännedom, förr än de nästan upphört att gälla.

Skulle emellertid detta fullständiga förslag ej lyckas vinna Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall, så vilja vi tillstyrka, att stormvarningar anordnas på rikets ostkust i huvudsaklig överensstämmelse med det nuvarande systemet på väst- och sydkusten. För detta skulle aftontjänsten kunna undvaras.

För fiskerinäringens behov torde detta enklare system vara tillräckligt, men givetvis kan det ej i samma mån som det ovan planerade fullständiga systemet gagna sjöfarten och allmänheten.»

I anslutning till vad sålunda anförts hava de sakkunniga verkställt beräkningar av den för genomförande av ifrågakomna förslag erforderliga kostnaden och i sådant avseende jämväl framlagt förslag.

Med hänvisning till de sakkunnigas utredning har vetenskapsakademien såsom sin åsikt uttalat, att det åsyftade målet på ett tillfredsställande sätt kunde vinnas endast i det fall, att en fullständig aftontjänst inrättades vid meteorologiska centralanstalten och tillika vitsordat, att en dylik anordning ej kunde genomföras utan den ökning av anstaltens nuvarande arbetskrafter och de löneförbättringar, som av de sakkunniga ansetts erforderliga.

I anledning av därom väckt motion har tillika Riksdagen i skrivelse den 31 maj 1911 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta snarast möjligt utreda frågan om upprättandet av stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust till tjänst för sjöfartens och fiskerinäringens idkare och till Riksdagen inkomma med de förslag, som av utredningen kunde betingas.

*Riksdagens
skrivelse den
31 maj 1911.*

På grund av nådig remiss hava därefter lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen avgivit infortrat gemensamt utlåtande och därvid, bland annat, framhållit, att de, oaktat ett inrättande av den av vetenskapsakademien föreslagna fullständiga aftontjänsten å meteorologiska centralanstalten skulle, därest stormvarningar på aftonen utsändes till samt genom anslag och å vissa stationer medelst dag- och nattsinalering tillkännagåves, bliva till fördel för sjöfarten och särskilt för trafiken med bogserade pråmar och timmer, likväl ansåge sig böra, med hänsyn till de stora kostnader som skulle förorsakas genom stormvarningars utsändande två gånger dagligen, för närvarande tillstyrka stormvarningars inrättande å rikets ostkust i huvudsaklig överensstämmelse med nuvarande system å syd- och västkusten, dock med den ändring, att vindriktningen skulle angivas från fyra huvudriktningar i stället för som hittills i endast två

*Lotsstyrelsens
och lantbruks-
styrelsens
gemensamma
utlåtande.*

huvudriktningar, vilken ändring även syntes böra genomföras vid nuvarande stationer. Stormvarningsväsendet å rikets ostkust ansåge de båda ämbetsverken liksom det nuvarande å väst- och sydkusten böra handhavas av lantbruksstyrelsen i samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten.

Sedermera har jämväl kommerskollegium avgivit infordrat utlåtande i ärendet, och därvid i huvudsak anført:

Kommerskollegium.

»Inrättandet av stormvarningsstationer vid Sveriges ostkust synes kollegium särskilt i sjöfartens intresse vara synnerligen av behovet påkallat. Därigenom kunna bevaras många människoliv och undvikas stora ekonomiska förluster. Men för att emellertid detta ändamål skall kunna uppnås, måste stormvarningsanordningarna göras fullt effektiva med hänsyn till sjöfarten. Då det synes kollegium uppenbart, att detta icke kan ske utan anordnandet jämväl av en aftontjänst å omförmälda anstalt och vad därmed står i samband, anser sig kollegium böra tillstyrka detta. Den ökade kostnad, som härigenom förorsakas statsverket, är i allt fall ringa i jämförelse med de värden, som eljest kunna gå förlorade.

I övrigt har kollegium icke något att erinra mot vad lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen i sitt gemensamma utlåtande föreslagit.»

Vetenskapsakademiens utlåtande den 10 april 1912.

Vetenskapsakademien, som anbefallts att ånyo yttra sig i ärendet, har i utlåtande den 10 april 1912, med åberopande av ett av akademiens sakkunniga, professor H. E. Hamberg och filosofie doktor N. Ekholm i frågan den 26 mars 1912 avgivet yttrande, hemställt, att stormvarningar vid Sveriges ostkust måtte anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med uti sistnämnda yttrande angivna grunder, ävensom framhållit, att en utvidgning av meteorologiska centralanstaltens verksamhet även krävde, att den länge uppskjutna frågan om en ny lokal för densamma snart erhöle en tillfredsställande lösning.

Professor H. E. Hambergs och filosofie doktor N. Ekholms yttrande den 26 mars 1912.

De nyssnämnda, av vetenskapsakademien åberopade sakkunniga anföra i sitt berörda yttrande, bland annat, följande.

»Alla myndigheter, som hittills uttalat sig i denna fråga, hava tillstyrkt inrättande av stormvarningar jämväl å rikets ostkust, men under det att kommerskollegium, i likhet med vetenskapsakademien, förordat inrättandet jämväl av en aftontjänst vid meteorologiska centralanstalten och ett i överensstämmelse därmed anordnat stormvarningssystem, som skulle telegrafiskt utsända och signalera stormvarningar, när de syntes erforderliga, både morgon och afton, så ha däremot lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen, oaktat de erkänna nyttan av stormvarningars utsändande jämväl på aftonen, ansett sig böra av sparsamhetsskäl förorda, att det enklare, egentligen för enbart fisket avsedda, stormvarningssystem med varningars utsändande endast på förmiddagen, som nu tillämpas på väst- och sydkusten, utsträcker även till rikets ostkust.

Vad vidare beträffar denna frågas behandling i fjolårets Riksdag, så finner man i dithörande utskottsbetänkanden och riksdagsskrivelse visserligen icke något bestämt förordande av stormvarningars utsändande jämväl på aftonen, men att Riksdagen icke ansett den större kostnaden böra utgöra något hinder för det fullständigare stormvarningssystemets antagande, synes tydligt framgå såväl av utskottens som av Riksdagens skrivelser. I de båda kamrarnas utskottsbetänkanden anföres bland annat följande:

Meteorologiska centralanstalten anser, att, om stormvarningarna huvudsakligen skulle betjäna sjöfarten, en betydligt större apparat måste sättas i gång än om endast fisket skulle tillgodoses. I förra fallet skulle nämligen behövas utom den nuvarande väderlekstjänsten om förmiddagarna även en sådan om kvällarna året om, och i sammanhang därmed bleve bland andra kostnader även sådana för ett stort antal väderlekstelegram från utlandet nödvändiga.

Men utskotten göra ingen invändning mot denna ökade kostnad, utan framhålla i stället, att för behovet av stormvarningarnas vidare utsträckning tala uppenbart de många exempel på sjöolyckor vid våra kuster under 1910 års sista kvartal, som motionären (herr Byström) påvisat, att i jämförelse med de oerhörda värden, som röra sig på havet, kostnaden för stormvarningarna är mycket obetydlig, att det ökade anslag, som kräves för stormvarningssystemets utsträckning till ostkusten väl kommer att fylla sitt ändamål, och att det är ett statsintresse att hjälpa fiskerinäringens idkare och sjöfolket i deras hårda kamp för tillvaron. Även Riksdagen i sin ovannämnda skrivelse yttrar, att kostnaderna för ifrågasatta stormvarningsstationer torde bli obetydliga gent emot de stora värden, som genom desammas tillkomst skulle kunna räddas, att det är ett statsintresse att i nu förevarande avseende komma ostkustens fiskare och sjöfolk till hjälp, och gör i avseende på kostnadsfrågan intet annat förbehåll, än att vid inrättandet av stormvarningsstationer i främsta rummet sådana platser böra ifrågakomma, där oberoende av nu förevarande angelägenhet telefon- eller telegrafledningar finnas eller komma att anläggas.

Då sålunda det i vetenskapsakademiens underdåniga skrivelse den 7 juni 1911 förordade fullständiga stormvarningssystemet har vunnit odelat bifall icke blott hos kommerskollegium, som är sjöfartsnäringens officiella målsman, utan ock hos fjolårets Riksdag, så synes det oss föreligga starka skäl för akademien att vidhålla den åsikt, som hon uttalade i meranämnda underdåniga skrivelse, så mycket hellre, som också i följd av ändrade bestämmelser om telegraf- och telefonväsendet kostnaderna ställa sig ej obetydligt billigare än de i fjol av lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen gjorda beräkningarna utvisa.

För att fullgöra det av akademien oss givna uppdraget ha vi nämligen satt oss i förbindelse med telegrafstyrelsen och av denna den 8 mars 1912 erhållit en fullständig promemoria över den kostnad för telegraf- och telefonstationers öppnhållande till kl. 9.30 eller 10 e. m., som kräves vid stormvarningars utsändande på kvällen. (Denna promemoria torde såsom bilaga få vidfogas detta protokoll.) Vidare ha vi satt oss i förbindelse såväl med lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen, som ock med de petitionerande sjöfartsföreningarnas styrelser, för att erhålla närmare kännedom om deras önsknings i avseende på antalet och läget av nya stormvarningsstationer dels med endast anslagstavla för stormvarningstelegrammet, dels därjämte försedda med signalapparat för dag- och nattsignalering, dels avsedda för de i hamn liggande, dels för de sjögående fartygen, dels också huvudsakligen för fisket; slut-

ligen också om den lämpligaste anordningen av det signalsystem, som borde tjäna till nytta både för den större och den mindre sjöfarten och för fisket.

Först sedan dessa uppgifter erhållits har det varit oss möjligt att utföra en ordentlig kostnadsberäkning.

Vad stationernas antal och läge beträffar, så förorda lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen förslagsvis och till en början 14 stationer med både dag- och nattsig-nalering, nämligen *Rönnskär* utanför Piteå, *Bjuröklubb*, *Ratan*, *Bergudden* på Holmön, *Järnäs*, *Skagsudde* utanför Örnsköldsvik, *Ulvön*, *Härnö lotsuppassningsställe* utanför Härnösand, *Bremö* sydost om Sundsvall, *Öregrund*, *Svartklubben*, *Arholma*, *Söderarm* och *Furusund*, av vilka dock *Bergudden* för närvarande saknar telefon- och telegraf-förbindelse med fastlandet. Dessa stationer föreslås särskilt på grund av den bog-sering av prämar och timmer, som förbi dem äger rum. Av dessa stationer voro *Rönnskär*, *Bjuröklubb*, *Bergudden*, *Skagsudde*, *Bremö*, *Öregrund*, *Svartklubben* och *Arholma* samt den även på Härnö belägna *Härnöklubb* redan föreslagna av de petition-erande sjöfartsföreningarna. Vidare föreslår lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen ytterligare 21 stationer med dagsignalering, vilka, enligt oss lämnat meddelande av den 3 februari 1912 från byråchefen i lotsstyrelsen Knut Curman, äro följande: *Seskarö* utanför Haparanda, *Luleå*, *Holmsund*, *Stockviken*, *Lilljungfrun* utanför Söder-hamn, *Gåsholma*, *Bönan* utanför Gävle, (möjligen är *Limön* på grund av bekvämare telefonförbindelse lämpligare än *Bönan*), *Fågelsundet*, *Sandhamn*, *Dalurö*, *Landsort*, *Oxelösund*, *Arkö* vid Bråvikens mynning, *Visby*, *Färösund*, *Härvik* på Gottlands ostkust, *Spårö* sydost om Västervik, *Kräkelund*, *Kalmar*, *Ölands norra udde* och *Ölands södra udde*.

I de båda ämbetsverkens skrivelse påpekas också, att utsändande av storm-varningar till stationerna i Norrland icke torde erfordras under den tid sjöfarten är inställd, dock möjligen, för fiskets skull, med undantag för en eller annan station.

Vidare har byråchefen i lantbruksstyrelsen d:r F. Trybom den 9 mars 1912 meddelat uppgift om vilka bland de föreslagna stationerna som anses vara särskilt nyttiga med hänsyn till fiskerinäringen. Dessa äro: *Rönnskär*, *Bjuröklubb*, *Holmsund*, *Skagsudde*, *Ulvön*, *Härnö lotsuppassningsställe*, *Bremö*, *Stockviken*, *Stugsund*, *Lilljungfrun*, *Gåsholma*, *Bönan* eller *Limön* (varvid märkes att signalen bör vara väl synlig till fiskläget *Uvalnäs* samt att stormvarningsstationen kanske lämpligast kunde anläggas vid sistnämnda plats), *Fågelsundet*, *Öregrund*, *Söderarm*, *Sandhamn*, *Oxelösund*, *Arkö*, *Spårö*, *Kräkelund*, *Visby*, *Härvik*, *Färösund*, *Ölands norra udde*, *Oskarshamn*, *Kalmar* och *Bergkvara*, av vilka, såsom ovan synes, alla äro föreslagna att få signalapparat utom *Stugsund*, *Oskarshamn* och *Bergkvara*, som skulle få endast anslagstavla för stormvarningstelegrammet. Utom de nu nämnda 38 stationerna föreslå de båda ämbetsverken ytterligare följande 12, som skulle få endast anslags-tavla: *Piteå*, *Ursviken*, *Härnösund*, *Sundsvall*, *Hudiksvall*, *Söderhamn*, *Gävle*, *Väster-vik*, *Slite* och *Klintehamn* på Gottland, *Figeholm* samt *Dejerhamn* på Öland. Bland de av sjöfartsföreningarna föreslagna stationerna ha de eljest mycket lämpliga *Agö* sydost om Hudiksvall och *Härad-skär* utanför Valdemarsvik måst uteslutas, emedan de sakna telefon- och telegrafförbindelse, och av samma skäl har *Härnöklubb* utbytts mot *Härnö lotsuppassningsställe*; vidare har lantbruksstyrelsen med hänsyn till fiskeri-näringens nytta föreslagit, att *Katthammarsvik* på Gottlands ostkust utbytes mot det närbelägna *Härvik* (= *Herrevik*), varjämte lotsstyrelsen ansett den ifrågasatta stationen vid *Kapelludden* på Ölands östra kust böra utgå, emedan den endast skulle

kunna varna förbipasserande fartyg, som icke skulle få någon nämnvärd nytta av varningen, enär ingen hamn eller ankarplats finnes i grannskapet.

Såsom i de båda ämbetsverkens meranämnda skrivelse påpekas, synas lägena av de av Sveriges fartygsbefälsförening med flera föreslagna stationerna hava valts huvudsakligen med tanke på förbipasserande fartyg, varemot de av ämbetsverken föreslagna stationerna valts företrädesvis med hänsyn till de i hamn liggande fartygen. Det torde nämligen särskilt beträffande de mindre fartygen vara av ej ringa betydelse, att dessa kunna erhålla varning för annalkande stormar, redan innan fartygen lämna avgångshamnarna.

Dessutom ha vi förfrågat oss hos byråchefen Trybom, huruvida stormvarningar, som utsändas på kvällen, äro till någon nytta för fisket. Han anser, att de kunna äga en sådan under sommartiden i Norrland, då på grund av det oavbrutna dagsljuset fisketiden blir obestämd, men eljest icke i nämnvärd grad under nuvarande förhållanden. I Danmark däremot säges stormvarning med nattsignal vara nyttig för fiskarena, emedan de ej befinna sig längre från land än att de kunna se stormvarningssignalens lanterner och då bege sig hem. En dylik anordning synes dock, efter hittillsvarande erfarenhet på syd- och västkusten att döma, vara obehöfelig vid de stationer, som uteslutande äro till gagn för fiskerinäringen. Stormvarningstationerna på rikets väst- och sydkust äro för närvarande Strömstad, Havstensund, Gräbbestad, Fjällbacka, Bovallstrand, Smögen, Uddevalla, Malmö, Lysekil, Gullholmen, Käringsön, Mollösund, Klädesholmen, Marstrand, Vinga, Göteborg, Längedrag, Varberg, Morups Tånge, Falkenberg, Halmstad, Torekov, Mölle, Lerberget, Hälsingborg, Råå, Borstahusen, Barsebäckshamn, Malmö, Limhamn, Skanör, Trälleborg, Östratorp, Refhusen strax öster om Ystad, Käseberga, Skillinge, Brantevik, Simrishamn, Vik, Kivik, Vitemölla, Hällevik, Nogersund, Hörvik, Aspö och Utlängan, i allt 46 stationer, av vilka de 18 kursiverade äro försedda med signalapparat, de övriga 28 endast med anslagstavla. Stormvarningstelegrammen mottagas dessutom i Sandhammaren, Sölvesborg och Karlskrona. Av dessa 49 orter torde endast ett mindre antal ha betydelse för sjöfarten i allmänhet och på denna grund böra få stormvarningar även på kvällen. Någon fullständig uppgift på önskingarna i detta fall har ej kunnat erhållas, men till de för sjöfarten viktiga stationerna Uddevalla, Göteborg, Varberg, Halmstad, Hälsingborg, Malmö, Trälleborg, Ystad, Karlskrona och Utlängan kunna stormvarningstelegram befordras även nattetid utan särskild kostnad utöver telegramportot. Av övriga stationer å väst- och sydkusten torde endast Strömstad, Lysekil, Marstrand och Simrishamn ha någon betydelse för sjöfarten såsom hamnar samt Vinga, Skanör och Sandhammaren för förbipasserande fartyg, men för befordringen dit av stormvarningstelegram klockan 9-10 e. m. kräves extra kostnad, såsom av telegrafstyrelsens promemoria synes. Av sistnämnda 17 stationer torde endast Vinga, Varberg, Hälsingborg, Malmö, Skanör, Trälleborg, Sandhammaren och Utlängan behöva nattsignalering.

I fråga om det av lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen uttalade önskemålet beträffande stormvarningssignalerna synes detta kunna uppfyllas utan nämnvärd ökning av kostnaden.

Enligt det föregående skulle alltså stormvarning på grund av morgonens väderleksutsikter sändas till 96 stationer, nämligen 47 på väst- och sydkusten (jämte Sölvesborg och Karlskrona, som mottaga telegrammen för vidare befordran och således ej föranleda något särskilt porto) samt 49 på ostkusten (då den föreslagna stationen Bergudden tillsvi dare ej kan ifrågakomma).

Stormvarning på grund av aftonens väderlekstjänst skulle däremot ej behöva sändas till alla 96 stationerna, ty dels kunna många fisklägen å väst- och sydkusten undvara dem, dels kunna vid de stationer, som äro avsedda att med signal varna förbipasserande fartyg, dessa kvällsvarningar ej uppfylla sitt ändamål, förr än dylika stationer fått nattsignalering.

På grund härav ha vi ansett, att till en början endast följande 61 (62) stationer behöva kvällsvarning; de som skulle få eller ha dagsignalering äro kursiverade och de som skulle få nattsignalering äro tryckta med fetstil.

Strömstad, Uddevalla, Lysekil, *Marstrand*, **Vinga**, Göteborg, **Varberg**, Halmstad, **Hälsingborg**, **Malmö**, **Skanör**, **Trälleborg**, Ystad, **Sandhammaren**, *Simrishamn*, (Karlskrona), **Utlängan**, Degerhamn, Bergkvara, *Kalmar*, Oskarshamn, Figeholm, *Kräkelund*, *Spärö*, Västervik, Klintehamn, *Visby*, *Härvik*, Slite, *Färösund*, *Arkö*, *Oxelösund*, *Dalarö*, *Sandhamn*, **Furusund**, **Söderarm**, **Arholma**, **Svartklubben**, **Öregrund**, *Fågelsundet*, Gävle, *Bönan* (eller *Limön* eller *Utvalnäs*), *Gåsholma*, *Lilljungfrun*, Söderhamn, Stugsund, Hudiksvall, *Stockviken*, **Bremö**, Sundsvall, Härnösand, **Härnö** lotsuppassningsställe, **Ulvön**, **Skagsudde**, **Järnäs**, *Holmsund*, **Ratan**, **Bjuröklubb**, Ursviken, Rönnskär, Piteå och *Luleå*.

Dessutom skulle behövas för hela kusten 21 kontrollstationer, som göra iakttagelser över hård vind och storm samt därom insända telegram och månadsrapporter till meteorologiska centralanstalten. De äro i regeln också stormvarningsstationer. På syd- och västkusten finnas för närvarande 11 dylika och vid Gotska sandön 1 bekostad av nautisk-meteorologiska byrån.

Med ledning av yttrandet till vetenskapsakademien av den 10 maj 1911, lotsstyrelsens och lantbruksstyrelsens underdåniga yttrande av den 2 november 1911 och telegrafstyrelsens ovannämnda promemoria samt ovan meddelade uppgifter är det nu möjligt att beräkna kostnaden för det här ovan planlagda stormvarnings-systemet med väderlekstjänst morgon och afton samt stormvarningar, när de anses behövliga, likaledes morgon och afton.

Anläggningskostnad.

13 nya stationer med dag- och nattsignalering à 900 kronor	kr. 11,700:—
21 nya stationer med endast dagsignalering à 300 kronor	» 6,300:—
15 nya stationer med endast anslagstavla à 10 kronor	» 150:—
6 gamla stationer förses med nattsignalering à 600 kronor	» 3,600:—
2 gamla stationer förses med dag- och nattsignalering à 900 kronor	» 1,800:—
	Summa kr. 23,550:—

Årlig kostnad.

Vid beräkningen av årliga kostnaden ha vi för översiktens skull räknat med alla 96 stationerna (Sandhammaren inberäknad) och sedan frändragit det nu för syd- och västkustens stormvarningsstationer utgående årsanslaget 5,900 kronor.

För utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten:

Telegramporton för nya morgontelegram kr. 1,088: —		
D:o för nya aftontelegram	» 10,085: 25	kr. 11,173: 25
Nya arvoden till observatörer	» 5,778: —	
Ökning i arvodet till en tjänsteman vid Stockholms centraltelegrafstation	» 250: —	
En ny assistent vid Meteorologiska centralanstalten...	» 3,600: —	
Löneförbättring åt de nuvarande amanuenserna.....	» 2,000: —	
Skrivbiträde, instrument, underhåll, m. m.....	» 1,558: 75	kr. 24,360: —

Anm. Om presstelegramtaxa kan utverkas i de länder, där sådan förefinnes, skulle beloppet för telegramporton, kronor 11,173: 25, kunna reduceras till kronor 8,304: 25, varigenom den beräknade kostnaden minskas med i runt tal 3,000 kronor.

Årligt underhåll av 21 stationer med dag- och nattsignalering à 80 kronor	kr. 1,680: —	
Årligt underhåll av 31 stationer med endast dagsignalering à 60 kronor	» 1,860: —	
Årligt underhåll av 44 stationer med endast anslagstavla à 5 kronor	» 220: —	» 3,760: —
Årligt arvode för 13 stationer med dag- och nattsignalering samt tjänstgöring hela året à 250 kronor	kr. 3,250: —	
Årligt arvode för 8 stationer vid Bottniska viken med dag- och nattsignalering samt tjänstgöring högst 8 månader årligen à 185 kronor	» 1,480: —	
Årligt arvode för 15 stationer med endast dagsignalering med anslagstavla för kvällsvarning samt tjänstgöring hela året à 175 kronor	» 2,625: —	
Årligt arvode för 4 stationer vid Bottniska viken med endast dagsignalering men anslagstavla för kvällsvarning samt tjänstgöring högst 8 månader årligen à 110 kronor	» 440: —	
Årligt arvode för 12 stationer med endast dagsignalering samt tjänstgöring hela året à 125 kronor och 1 dylik station (Seskarö utanför Haparanda) med tjänstgöring halva året à 65 kronor	» 1,565: —	
Årligt arvode för 17 stationer med morgon- och kvällsvarning men endast anslagstavla samt tjänstgöring hela året à 100 kronor	» 1,700: —	
Årligt arvode för 4 stationer vid Bottniska viken med morgon- och kvällsvarning men endast anslagstavla samt tjänstgöring högst 8 månader à 65 kronor	» 260: —	

Transport kr. 11,320: — 28,120: —

	Transport	kr. 11,320: —	kr. 28,120: —
Årligt arvode för 22 stationer med endast morgonvarning och anslagstavla à 50 kronor	»	1,100: —	
Årligt arvode till 20 observatörer, som göra kontrolliakttagelser över hård vind och storm samt där- om insända telegram och månadsrapporter hela året à 50 kronor	»	1,000: —	kr. 13,420: —
Telegramporto för morgonvarningar till 71 stationer à 80 telegram årligen à 30 öre	kr.	1,704: —	
Telegramporto för morgonvarningar till 25 stationer à 50 telegram årligen à 30 öre	»	375: —	
Telegramporto för kvällsvarningar till 38 stationer à 80 telegram årligen à 30 öre	»	912: —	
Telegramporto för kvällsvarningar till 23 stationer à 50 telegram årligen à 30 öre	»	345: —	
Telegramporto för kontrolliakttagelser, 5 stationer à 50 telegram och 15 stationer à 80 telegram årligen à 30 öre	»	435: —	kr. 3,771: —
Extra telegramkostnad för telefon-, telegraf- och telefonväxelstationers öppenhållande till klockan 10 e. m.	»	3,589: —	
	Summa högst	kr. 48,900: —	

Häriifrån avgår det redan utgående anslaget för stormvarningarna å väst- och sydkusten	»	5,900: —
Ytterligare behövt anslag högst	kr.	43,000: —
eller eventuellt, om presstelegramtaxa kan utverkas	»	40,000: —

Lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen uttala i meranämnda underdåniga skrivelse, att inrättandet av alla stationerna å ostkusten icke torde kunna ske samtidigt utan synes böra ske efter hand och att anspråk på inrättande av ytterligare stationer torde komma att framställas såväl från fiskets utövare som ock från sjöfarten.

Enligt detta kunde anläggningskostnaden lämpligen fördelas på två år. Vidare skulle under första året underhållskostnaden bli mycket obetydlig och, såväl för meteorologiska centralanstalten som för stormvarningsstationerna, arvoden och telegramporten behövas endast under en del av året.

Utöver de nu utgående 5,900 kronorna skulle alltså förslagsvis behövas:

Första året:

Anläggningskostnad	kr. 10,000: —
Driftkostnad:	
För utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten	kr. 18,000: —
Arvoden m. m. för stormvarningsstationerna	» 5,000: —
Telegramporto för stormvarningar och kontrolltelegram	» 2,000: —
	» 25,000: —
	Summa kr. 35,000: —

Andra året:

Anläggningskostnad	kr. 13,550:—
<i>Driftkostnad:</i>	
För utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten, eventuellt 21,490 kronor, högst	kr. 24,360:—
Arvoden och underhåll för stormvarningsstationerna »	10,000:—
Telegramporto för stormvarningar och kontrolltelegram »	5,090:— » 39,450:—
	<hr/>
Summa högst	kr. 53,000:—
eller eventuellt »	50,000:—

Tredje och följande år skulle behövas det ovan beräknade årsanslaget	» 43,000:—
eller eventuellt	» 40,000:—

Beträffande ovanstående utredning är vidare att märka:

att i det belopp av högst 24,360 kronor, som kräves för den utvidgade väderlekstjänsten vid meteorologiska centralanstalten, ingå också 5,600 kronor såsom löneförbättring åt de nuvarande amanuenserna och arvode åt en ny assistent, vilket belopp är behöfligt även oberoende av den här föreslagna utvidgade väderlekstjänsten;

att i det beräknade årsanslaget av 43,000 kronor (eventuellt 40,000 kronor) ingå telegramporten, som tillfalla svenska telegrafverket, till ett belopp av omkring 5,000 kronor för inländska telegram samt därjämte den andel av telegramportot (omkring 10,000 kronor) för utländska telegram till meteorologiska centralanstalten, som tillkommer svenska telegrafverket;

att de föreslagna telefon-, telegraf- och telefonväxelstationernas öppenhållande till klockan 10 e. m. blir till fördel för allmänheten och särskilt de sjöfarande, oberoende av stormvarningarna;

att de iakttagelser över inträffad hård vind och storm samt telegrafiska meddelanden därom, som från kontrollstationerna insändas och av meteorologiska centralanstalten publiceras, äro till nytta för sjöfarten, även oavsett stormvarningarna;

att genom telefonväsendets utveckling under sista året kostnaderna för telefon- och telegrafstationers öppenhållande till klockan 10 e. m. eller ännu längre betydligt nedgått, så att det bland de här ovan föreslagna stationer, som skulle få kvällsvarningar, endast är Vinga och Visby, som kräva en jämförelsevis stor kostnad, nämligen 1.50 kronor per dygn och station eller tillsammans 1,095 kronor årligen, under det att denna extra kostnad för övriga stationer ej belöper sig till mer än högst 40 öre per dygn och station samt icke alls förekommer vid de viktigaste stationerna. Det är alltså sannolikt, att denna extra kostnad i mån av telefonväsendets utveckling allt mera kommer att minskas och inom några år alldeles upphöra.

Såsom en sammanfattning av de skäl, som tala för anordnande av väderlekstjänst både morgon och afton med däremot svarande stormvarningar, såsom här ovan föreslagits, må anföras följande:

att med meteorologiska centralanstaltens nuvarande hjälpmedel det icke är möjligt att i tillräckligt god tid och med nöjaktig säkerhet varna för de stormar,

som börja mellan ungefär klockan 10 f. m. och 3 e. m. samt någon gång svårt att förutse dem, som börja på morgonen något tidigare t. ex. vid 8-tiden, vilken brist, ehuru föga kännbar för fisket, dock måste bli ganska oläglig för sjöfarten;

att genom den föreslagna utvidgningen av väderlekstjänsten också stormvarningarna på väst- och sydkusten komma att vinna i tillförlitlighet;

att även allmänheten skulle därigenom erhålla tillförlitligare väderleksutsikter, och att de för en dag gällande utsikterna kunde redan genom morgontidningarna delgivas allmänheten.»

Slutligen har kommerskollegium i anledning av vad vetenskapsakademien anfört i detta ärende avgivit förnyat utlåtande den 18 december 1912 och i sådant avseende andragit:

Kommerskollegii utlåtande den 18 december 1912.

»Då det är av stor betydelse för sjöfarten, att stormvarningsstationer snarast möjligt inrättas vid Sveriges ostkust samt professoren H. E. Hambergs och filosofie doktorn N. Ekholms förslag i deras yttrande av den 26 mars 1912 skulle i förevarande hänseende medföra avsevärda fördelar för sjöfarten, tillstyrker kommerskollegium, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att i huvudsaklig överensstämmelse med berörda förslag låta anordna det nya stormvarningssystemet.»

Departementschefen.

De anstalter för meddelande av stormvarningar, som finnas anordnade vid rikets kuster, äro iögonenfallande otillräckliga. Särskilt måste det anses anmärkningsvärt, att ostkusten är i fullständig avsaknad av dylika anstalter. Men även där stormvarningar redan nu meddelas, sker detta icke i den utsträckning som är önskvärd.

För att tillgodose det i förevarande avseende förhandenvarande behovet är det därför ej tillfyllest att allenast utsträcka till Östersjökusten det system för stormvarningars meddelande, som för närvarande är rådande på väst- och sydkusten. För ernående av önskvärda förbättringar och utvidgningar av nu gällande stormvarningsanordningar vill det synas mig, som om det förslag i ämnet, som av professor Hamberg och doktor Ekholm framlagts i deras till vetenskapsakademien den 26 mars 1912 avlätna skrivelse, vilket förslag vunnit de däröver hörda myndigheternas gillande, vore väl avvägt. Lämpligt skulle därför, enligt mitt förmenande, vara att anordna stormvarningsväsendet i enlighet med detta förslag. Väl är det sant, att den härför erforderliga kostnaden uppgår till ett ganska avsevärt högre belopp än vad som med allenast en utvidgning till ostkusten av det nu rådande systemet vid väst- och sydkusten bleve förhållandet, men å andra sidan är det praktiska värdet av stormvarningarnas anordnande enligt den mera omfattande planen så mycket större, att den därmed förenade högre kostnaden icke bör få utgöra hinder för genomförande av samma plan.

Handhavandet av det utvidgade stormvarningsväsendet synes mig liksom hittills böra tillkomma lantbruksstyrelsen i samråd med meteorologiska centralanstalten.

De i ovan omförmälda förslag uppgjorda kostnadsberäkningarna hava upptagit anläggningskostnaden till 23,550 kronor och den årliga kostnaden, efter avdrag av det för närvarande från handels- och sjöfartsfonden utgående anslaget å 5,900 kronor för stormvarningar å väst- och sydkusten till 43,000 eller eventuellt 40,000 kronor.

I den årliga kostnaden inberäknas emellertid de utgifter, som för förslaget utförande skulle erfordras för utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten. Kostnaderna härför belöpa sig enligt samma förslag till 24,360 eller eventuellt 21,360 kronor, men torde i sammanhang med ifrågasatt lönerreglering kunna något nedbringas. Då det i ärendet framställda förslaget i denna del lärer ankomma på chefens för ecklesiastikdepartementet föredragning, torde ärendet härutinnan böra överlämnas till ecklesiastikdepartementet för vederbörlig handläggning.

I fråga om de i berörda förslag gjorda kostnadsberäkningarna i övrigt och deras fördelning å tvenne år — jag avser alltså anläggnings- och driftkostnader för själva de lokala stormvarningsanordningarna — har jag ej något att erinra. I enlighet med detta förslag skulle den årliga kostnaden för de lokala stormvarningsanordningarna komma att uppgå till, med frånräknande av nyssnämnda 5,900 kronor, 18,640 kronor. Med avseende å den ifrågasatta fördelningen av såväl anläggningskostnaden som den årliga kostnaden skulle behöva anvisas för berörda lokala behov första året 17,000 kronor och andra året 28,640 kronor. För vart och ett av följande år erfordras för driftkostnadernas täckande 18,640 kronor.

Under förutsättning att det belopp av 5,900 kronor, som av Kungl. Maj:t från handels- och sjöfartsfonden hittills anvisats för bestridande av utgifterna för stormvarningarna å rikets västra och södra kust, fortfarande kommer att utgå, skulle alltså för ordnandet av stormvarnings-systemet för rikets hela kust i enlighet med det av mig härom tillstyrkta förslaget erfordras i anläggningskostnad 23,550 kronor, därav för år 1914 10,000 kronor och för år 1915 13,550 kronor, samt i årlig driftkostnad år 1914 7,000 kronor, år 1915 15,090 kronor och för följande år 18,640 kronor om året.

I enlighet med min därom gjorda framställning har i avbidan på särskild proposition i ämnet för förevarande ändamål ett belopp av 35,000 kronor beräknats i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln till innevarande års riksdag. Skillnaden mellan detta belopp

35,000 kronor och det av mig nu förordade å 17,000 kronor, utgör vad som i meranämnda förslag beräknats åtgå till bestridande under år 1914 av kostnaderna för utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten. Såsom jag förut nämnt, lärer härom särskild framställning komma att göras av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, får jag i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

dels till bestridande av anläggningskostnaderna för anordnande av stormvarningar vid Sveriges kuster i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig tillstyrkta grunder bevilja ett anslag av 23,550 kronor samt därav på extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1914 anvisa ett belopp av 10,000 kronor,

dels ock till bestridande av den med anledning härav erforderliga årliga driftkostnaden likaledes på extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1914 bevilja ett anslag av 7,000 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen avlätas av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Albert Tondén.

Bilaga.

P. M.

angående kostnaderna för befordring av stormvarningstelegram klockan 9—10 e. m. enligt den av meteorologiska centralanstalten föreslagna planen.

Grupp I: *De för sjöfarten viktigaste stationerna:*

Utan särskild kostnad utöver telegramportot kunna stormvarnings-telegrammen befordras till följande stationer:

Uddevalla, Göteborg, Värberg, Halmstad, Hälsingborg, Malmö, Trälleborg, Ystad, Utlängan, Kalmar, Oskarshamn, Spårö, Västervik, Sandhamn, Söderarm, Gävle, Limön, Söderhamn, Stugsund, Hudiksvall, Sundsvall, Härnösand, Härnö lotsplats, Skags udde, Bjuröklubb och Luleå.

Även till *Bremö* kunna stormvarningstelegrammen befordras utan någon extra öppenhållning. För varje sådant telegram tillkommer emellertid utöver telegramportot en avgift av 25 öre. Enligt överenskommelse mellan telegrafverket och växelstationsföreståndaren skall nämligen denna avgift tillfalla föreståndaren för varje nattetid utväxlat telefonsamtal.

För befordringen till övriga stationer inom gruppen krävas följande extra anordningar:¹⁾

Alternativ I. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 9.30 e. m.)

1) Extra tjänstgöring å följande *telegrafstationer* under tiden 9—9.30 e. m.: Strömstad, Fjällbacka, Marstrand, Vinga, Bergkvara och Visby, inalles 6 stationer. Kostnaden utgör 75 öre per station och dag således för helt år sammanlagt *1,642.50 kronor*.

¹⁾ Namnen inom parantes angiva de stormvarningsstationer, för vilka den extra anordningen kräves.

2) Extra tjänstgöring å följande *centraltelefonstationer* under tiden 9—9.30 e. m.: Smögen, Lysekil, Höganäs (= Lerberget), Simrishamn, Oxelösund, Landsort, Furusund, Öregrund, Holmsund och Piteå, inalles 10 stationer. Kostnaden utgör 20 öre per station och dag, således för helt år sammanlagt 730 kronor.

3) Extra tjänstgöring å följande *växtelefonstationer* under samma tid: Klintehamn, Arkösund, Björkö (= Arholma), Singö (= Svartklubben), Hamrånge (= Gåsholma), Via (= Stockviken) och Brännfors (= Rönnskär), inalles 7 stationer: Kostnaden utgör 17 1/2 öre per station och dygn, således för helt år sammanlagt 447:12 kronor. Dessutom öppenhållning av Ursvikens växelstation under tiden 16 november—30 april (= 166 dagar) enligt samma taxa per dag = 29:05 kronor. I allt således 476.17 kronor per år.

4) Extra förbindning medelst *interurbanledning* till följande stationer: Grönhögen (= Ölands södra udde), Böda (= Ölands norra udde), Ulvön och Ratan, inalles 4 stycken. Kostnaden för varje extra förbindning utgör 120 kronor per år, inalles således 480 kronor per år.

Sammanlagda kostnaden skulle alltså utgöra:

1:o)	kronor	1,642: 50
2:o)	»	730: —
3:o)	»	476: 17
4:o)	»	480: —
Summa kronor			3,328: 67

Av de stationer, där öppenhållning å telegrafstationen skulle förekomma, hava Strömstad, Fjällbacka, Marstrand och Bergkvara medtagits endast av det skäl, att det utav härstädes förda anteckningar icke framgår, att adressaterna till stormvarningstelegrammen å dessa orter äro rikstelefonabbonenter. Skulle så vara förhållandet, kan öppenhållningen av telegrafstationerna utbytas mot öppenhållning av vederbörande centraltelefonstationer. Kostnaden skulle i så fall bliva 20 i stället för 75 öre per station och dygn. Inalles skulle således kostnaderna minska med 803 kronor per år och alltså uppgå till sammanlagt 2,525: 67 kronor per år.

Alternativ II. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 10 e. m.)

1) Extra tjänstgöring å följande *telegrafstationer* under tiden 9—10

e. m.: Strömstad, Fjällbacka, Marstrand, Vinga, Bergkvara och Visby, inalles 6 stationer. Kostnaden utgör 1.50 kronor per station och dygn, sammanlagt per år alltså 3,285 kronor.

2) Extra tjänstgöring å centraltelefonstationen i Piteå under samma tid. Kostnaden utgör 40 öre per dygn eller per år 146 kronor.

3) Extra tjänstgöring under samma tid å Klintehamns växelstation mot en kostnad av 35 öre per dygn eller per år 127:75 kronor.

4) Extra förbindning medelst *interurbanledning* till följande stationer: Smögen, Lysekil, Höganäs (= Lerberget), Simrishamn, Grönhögen (= Ölands södra udde), Böda (= Ölands norra udde), Oxelösund, Landsort, Furusund, Öregrund, Ulvön, Holmsund och Ratan, inalles 13 stycken. Kostnaden utgör 120 kronor per år för varje förbindning, således inalles 1,560 kronor.

5) Extra förbindning medels *landsledning* till följande stationer nämligen: Arkösund, Björkö (= Arholma), Singö (= Svartklubben), Hamrånge (= Gåsholma), Via (= Stockviken) och Brännfors (= Rönskär), inalles 6 stycken. Kostnaden utgör 80 kronor per år och förbindning inalles således 480 kronor. Dessutom extra förbindning till Ursviken under 5 ½ månader av året mot en avgift av 10 kronor per månad eller 55 kronor per år. I allt således en kostnad av 535 kronor per år.

Sammanlagda kostnaden utgör alltså:

1:o.....	kronor	3,285:—
2:o.....	»	146:—
3:o.....	»	127:75
4:o.....	»	1,560:—
5:o.....	»	535:—

Summa kronor 5,653:75.

Beträffande öppenhålningen av Strömstads, Fjällbackas, Marstrands och Bergkvara telegrafstationer ävensom av Klintehamns växeltelefonstation gäller vad som ovan anförts angående alternativ I nämligen, att öppenhålning beräknats endast av det skäl, att det icke av här förda anteckningar framgår, huruvida adressaterna till stormvarningstelegrammen äro rikstelefonabonnenter. Om så är förhållandet kan den extra tjänstgöringen utbytas mot extra förbindningar. Härigenom skulle kostnaderna enligt 1:o minskas med $4 \times 1.50 \times 365 = 2,190$ kronor per år samt kostnaderna under punkt 3:o utgå. I stället skulle kostnaderna enligt 4:o och 5:o ökas med respektive $4 \times 120 = 480$ och 80 kronor

per år nämligen för extra förbindningar medelst interurbanledningar till de 4 förstnämnda stationerna samt extra förbindning med landsledning till Klintehamns station. Den verkliga minskningen skulle alltså uppgå till 1,757.75 kronor per år, vadan totalkostnaden komme att utgöra 3,896 kronor per år.

Grupp II: Något mindre viktiga stationer.

Alternativ I. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 9.30 e. m.).

1) Extra tjänstgöring mellan klockan 9 och 9.30 e. m. å Nordmalings *centraltelefonstation* (= Järnäs). Kostnaden utgör 20 öre per dygn eller per år 73 kronor.

2) Extra tjänstgöring under samma tid vid *växeltelefonstationerna* Skanör, Borrby (= Sandhammaren) och Sandarne (= Lilljungfrun). Kostnaden utgör 17 ½ öre per dygn vid vardera stationen alltså sammanlagt per år 191.62 kronor.

Sammanlagda kostnaden utgör alltså:

1:o.....	kronor	73:—
2:o.....	»	191: 62
	Summa kronor	264: 62.

Alterativ II. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 10 e. m.).

1) Extra förbindning medelst *interurbanledning* till Nordmaling (= Järnäs). Kostnad 120 kronor per år.

2) Extra förbindning medelst *landsledning* till stationerna Skanör, Borrby (= Sandhammaren) och Sandarne (= Lilljungfrun). Kostnaden utgör 80 kronor per år och förbindelse alltså tillsammans 240 kronor.

Sammanlagda kostnaden utgör sålunda:

1:o.....	kronor	120:—
2:o.....	»	240:—
	Summa kronor	360:—.

Grupp III: De minst viktiga stationerna.

Av de till denna grupp hörande stationerna kunna stormvarnigarna utan särskilda kostnader utöver telegraphportot befordras till

Borstahusen och Aspö. Till Kåseberga kunna stormvarningarna likaledes sändas utan särskild kostnad under förutsättning att Borrby station hålles öppen eller på särskilda sätt kopplad för befordran av stormvarningar till Sandhammarens stormvarningsstation (Grupp II).

Alternativ I. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 9.30 e. m.).

Till Skillinge och Vik kunna stormvarningstelegrammen befordras utan extra anordningar, under förutsättning att Simrishamns centraltelefonstation hålles öppen för befordring av stormvarningstelegram till stationen i Simrishamn (Grupp I). För befordran till övriga stormvarningsstationer krävas följande extra anordningar:

1) Extra tjänstgöring under tiden 9—9.30 e. m. på *telegrafstationerna* i Gräbbestad, Falkenberg (= Falkenberg och Morups tånge) och Slite, inalles 3 stationer. Kostnad: 75 öre per station och dygn, alltså inalles per år 821:25 kronor.

2) Extra tjänstgöring under samma tid på följande *centraltelefonstationer*: Varekil, Ängelholm (= Torekov), Sölvesborg (= Nogersund och Sölvesborg) samt Haparanda (= Seskarö), inalles 4 stationer. Kostnad: 20 öre per station och dygn, således inalles per år 292 kronor. För befordringen till Dalarö kräves extra tjänstgöring å centraltelefonstationen under månaderna oktober—april (= 212 dagar) mot en kostnad av 20 öre per dygn eller per år 42:40 kronor. Kostnaden per år för samtliga centraltelefonstationers öppenhållning utgör alltså 334:40 kronor.

3) Extra tjänstgöring under samma tid å följande *växtelefonstationer*: Havstensund, Bovalsstrand, Malmön, Gullholmen, Käringön, Mollösund, Klädesholmen, Mölle, Rå, Limhamn, Östra Torp, Kivik (= Kivik och Hvittemölla), Brantevik, Mjällby (= Hellevik och Hörvik), Degerhamn, Figeholm, Åbybro (= Kråkelund), Bjärges (= Härvik), Fårösund och Konradslund (= Fågelsundet), inalles 20 stationer. Kostnaden: 17 1/2 öre per station och dygn eller per år inalles 1,277:50 kronor. För befordringen till Långedrag kräves extra tjänstgöring å växtelefonstationen därstädes under månaderna november—mars (= 151 dagar) mot en kostnad av 17 1/2 öre per dag eller per år 26:42 kronor. Kostnaden per år för samtliga växtelefonstationers öppenhållning utgör alltså 1,303:92 kronor.

Sammanlagda kostnaden utgör sålunda:

1:o	kronor	821: 25
2:o	»	334: 40
3:o	»	1,303: 92

Summa kronor 2,459: 57

Extra tjänstgöring å telegrafstationerna under 1:o har beräknats endast av det skäl att av här förda anteckningar icke framgår, att stormvarningarnas adressater äro rikstelefonabonnenter. Om så är förhållandet kan den extra tjänstgöringen å telegrafstationerna utbytas mot extra tjänstgöring å Gräbbestads och Falkenberg's centraltelefonstationer samt Slite växeltelefonstation. Kostnaden skulle då utgöra 20 öre per dygn vid de två förstnämnda stationerna samt 17 1/2 öre per dygn vid Slite station eller sammanlagt 209: 87 kronor i stället för 821: 25 kronor per år. Minskningen i kostnad skulle alltså utgöra 611: 38 kronor och totalkostnaden alltså reduceras till **1,848: 19 kronor per år.**

Alternativ II. (Framkomsttiden beräknad till senast klockan 10 e. m.)

1) Extra tjänstgöring under tiden 9—10 e. m. å *telefonstationerna* i Gräbbestad, Falkenberg och Slite. Kostnad: 1: 50 kronor per station och dygn eller inalles per år *1,642: 50 kronor.*

2) Extra tjänstgöring under samma tid vid *centraltelefonstationerna* Varekil och Sölvesborg (= Sölvesborg och Nogersund) under hela året samt vid Dalarö under månaderna oktober—mars (= 212 dagar). Kostnad: 40 öre per station och dag således 146 kronor per år vid vardera av Varekils och Sölvesborg's stationer samt 84: 80 kronor vid Dalarö station, inalles per år således *376: 80 kronor.*

3) Extra tjänstgöring under samma tid vid följande *växeltelefonstationer*: Havstensund, Bovallstrand, Malmön, Gullholmen, Käringön, Mollösund, Klädesholmen, Mölle, Limhamn, Kivik (= Kivik och Hvitemölla), Brantevik, Mjällby, (= Hellevik och Hörvik), Degerhamn och Fårösund samt dessutom vid Långedrag under månaderna november—mars. Inalles således vid 14 stationer under hela året samt vid 1 station under 151 dagar. Kostnaden: 35 öre per station och dag, alltså sammanlagt per år *1,841: 35 kronor.*

4) Extra förbindning medelst *interurbanledning* till Ängelholm (= Torekov) och Haparanda (= Seskarö). Kostnad 120 kronor per år och förbindelse, sammanlagt alltså *240 kronor per år.*

5) Extra förbindning medelst *landsledning* till följande stationer: Rå, Östra Torp, Figeholm, Åbybro (= Kråkelund), Bjärges (= Härvik)

och Konradslund (= Fågelsundet), inalles 6 stycken. Kostnad: 80 kronor per år och förbindelse, sammanlagt alltså 480 kronor per år.

6) På grund av utvidgad distribueringsskyldighet måste de för Grupp I beräknade extra förbindningarna medels interurbanledning till stationerna Lysekil, Höganäs och Simrishamn utbytas mot extra tjänstgöring å respektive centraltelefonstationer. Kostnaden för den extra tjänstgöringen utgör 40 öre per station och dygn alltså sammanlagt per år 438 kronor. Då kostnaden för de extra förbindningarna utgjorde endast 120 kronor per år eller sammanlagt 360 kronor per år, uppstår således härigenom *en ökad kostnad av 78 kronor per år.*

Sammanlagda kostnaden utgör sålunda:

1:o	kronor	1,642: 50
2:o	»	376: 80
3:o	»	1,841: 35
4:o	»	240: —
5:o	»	480: —
6:o	»	78: —

Summa kronor 4,658: 65.

Beträffande den extra tjänstgöringen vid Gräbbestads, Falkenbergs och Slite telegrafstationer samt vid växeltelefonstationerna Havstensund, Bovallstrand, Malmön, Gullholmen, Kåringön, Mollösund, Klädesholmen, Mölle, Brantevik och Fårösund gäller, att den extra tjänstgöringen beräknats allenast därför att av här förda anteckningar icke framgår, att adressaterna till stormvarningarna äro rikstelefonabonnenter. Skulle så vara förhållandet kan ovannämnda extra tjänstgöring utbytas, dels mot extra tjänstgöring å Falkenbergs centraltelefonstation, dels mot extra förbindning medelst interurbanledning till Gräbbestads station samt mot extra förbindning medelst landsledning till övriga stationer.

Kostnaden här ovan skulle under sådan förutsättning minskas med dels 1:50 kronor per dag för den extra tjänstgöringen vid var och en av de tre telegrafstationerna eller inalles 1,642: 50 kronor per år, dels med 35 öre per dag för extra tjänstgöring vid var och en av 10 växeltelefonstationer, eller inalles 1,277: 50 kronor per år, således en sammanlagd minskning av 2,920 kronor per år.

I stället tillkomme kostnaderna dels för den extra tjänstgöringen vid Falkenbergs centraltelefonstation utgörande 40 öre per dygn eller

146 kronor per år, dels för extra förbindning medelst interurbanledning till Gräbbestads station med 120 kronor per år, dels för extra förbindning medelst landsledning till övriga 11 stationer efter 80 kronor per år för vardera förbindelsen eller sammanlagt 880 kronor per år; i allt sålunda en ökning av *1,146 kronor per år*.

Den verkliga minskningen skulle alltså uppgå till 1,774 kronor och totalkostnaden således reduceras till *2,884:65 kronor per år*.
